

UDK: 677.016.6: 336.67: 347.72.028.3: 368.021.26+ 368.025.72 (497.11)

Dr Milan B. Cerović¹,
predsednik Udruženja korisnika osiguranja

REZULTATI OSIGURANJA U REPUBLICI SRBIJI U 2014. GODINI

U radu se analiziraju ostvareni rezultati delatnosti osiguranja u celini, i to na osnovu godišnjih finansijskih izveštaja o poslovanju koje osiguravajuća društva dostavljaju Narodnoj banci Srbije. Obuhvaćena je struktura portfelja, ažurnost u rešavanju šteta i isplati odšteta, te dobitak odnosno gubitak. Zbog određenih specifičnosti delatnosti osiguranja, kao dodatni pokazatelji analiziraju se racio brojevi i merodavan tehnički rezultat. Izuzev dobitka odnosno gubitka, pokazatelji poslovanja prikazani su po vrstama osiguranja.

Cilj ovog rada je u analizi, sagledavanju i ocenjivanju uspešnosti poslovanja delatnosti osiguranja u celini, ali i u tome da se omogući uporedna analiza ostvarenih rezultata po vrstama osiguranja svakog društva pojedinačno u odnosu na ukupne ostvarene rezultate svih društava u zemlji.

Ključne reči: *premija, štete, tehnički rezultat, racio brojevi, dobitak, gubitak.*

1. Uvod

Do 90-tih godina prošlog veka tržište osiguranja u Republici Srbiji imalo je karakteristike srednje razvijenosti. Bilo je uključeno u evropsko i svetsko

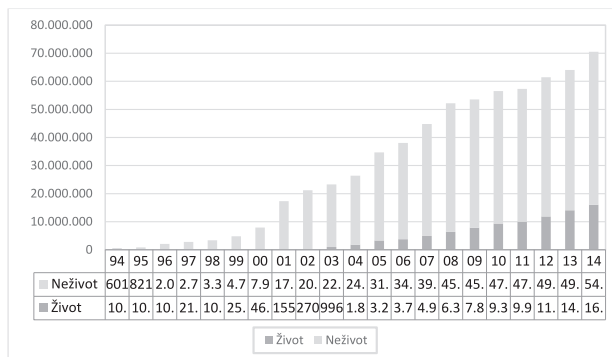
1 e-mail: ukosbg@gmail.com

tržište reosiguranja, što je znatno doprinelo dostizanju zadovoljavajućeg nivoa međunarodnih standarda. Solidan ekonomski razvoj, uključenost u međunarodnu podjelu rada i standard građana predstavljali su povoljnu osnovu za povećanje i širenje osiguravajuće delatnosti. Zakonodavni okvir usmeravao je naglašen uticaj nauke i struke osiguranja. U Srbiji je tada radilo pet osiguravajućih kuća i jedno društvo za reosiguranje.

Početak 90-ih, nizak osnivački kapital i veoma ograničen nadzor i kontrola nad obavljanjem delatnosti osiguranja omogućili su osnivanje velikog broja društava za osiguranje uglavnom slabe finansijske snage i kadrovskog potencijala, što je u dužem periodu u znatnoj meri vodilo urušavanju čitave delatnosti. Tome je posebno pogodovala veoma teška ekonomska situacija, rastuća inflacija i dugogodišnje ekonomske sankcije. U to vreme broj društava naglo se povećao, krajem 1996. godine radila su 82 društva, 79 za osiguranje i tri za reosiguranje.

Postepeno uređivanje tržišta osiguranja započelo je donošenjem Zakona o osiguranju imovine i lica 1996. godine. Nastavljeno je Zakonom o osiguranju 2004, Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju 2009, a konačno je završeno donošenjem novog zakona o osiguranju krajem 2014, koji je stupio na snagu od 26. juna 2015. godine. Taj proces je i dalje u toku sve do prijema Srbije u Svetsku trgovinsku organizaciju (STO) i ulaska u Evropsku uniju (EU), kada će se konačno primeniti i preostali, pre svega evropski standardi, koji su definisani ovim propisima, ali sa odloženim rokom primene. Na osnovu podataka Udruženja osiguravača Srbije (dalje u tekstu: Udruženje ili UOS) i Narodne banke Srbije (dalje u tekstu: NBS) na grafikonu 1 i 2 prikazano je kretanje bruto premije osiguranja u hiljadama dinara i u evrima.

Grafikon 1: Bruto premija osiguranja u Srbiji 1994–2014. godine u 000 din.

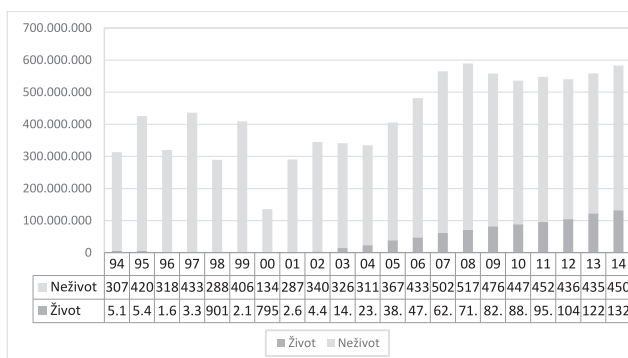

Izvor: UOS i NBS

Posmatrano u dinarima bruto premija osiguranja beleži dinamičan rast. U 2014. dostigla je 70 milijardi dinara (16 život, a 54 milijarde dinara neživot), u odnosu na 611 miliona dinara (10 život, a 601 milion dinara neživot) koliko je iznosila 1994. godine.

Zbog česte promene kursa dinara tendencija kretanja visine bruto premije u evrima osetno je drugačija, uz veća kolebanja u prvim godinama posmatranja.²

Grafikon 2: Bruto premija osiguranja u Srbiji 1994–2014. godine u evrima

Izvor: UOS i NBS

Povećanje premije u evrima kretalo se sporije. Na kraju 2014. premija je iznosila 582 miliona evra (132 život, a 450 miliona neživot), u odnosu na 312,1 milion evra u 1994. godini (5,1 život, a 307 miliona neživot).

U pogledu vrsta osiguranja i visine bruto premije delatnost osiguranja se postepeno stabilizuje, uz konstantno povećanje životnih osiguranja i dalje dominantno učešće neživotnog osiguranja s veoma visokim učešćem motornih vozila i drugih vrsta neživotnih osiguranja povezanih s osiguranjem motornih vozila.

I pored postepenog ekonomskog oživljavanja na globalnom nivou, u Srbiji je 2014. pao bruto društveni proizvod (dalje u tekstu: BDP) za 1,8 odsto prema rastu od 2,6 odsto u 2013. i padu od 1 odsto u 2012. godini (Republički zavod za statistiku, 2015). Zahvaljujući smanjenju inflatornih tenzija, blagom povećanju zaposlenosti i povećanju premije obaveznog osiguranja vlasnika motornih vozila od odgovornosti za štete prčinjene trećim licima (dalje u tekstu: auto-odgovornost ili AO), obuhvat osiguranja imovine i lica beleži

² Preračunato u evre po srednjem kursu NBS krajem svake godine, a do 2000. godine preko sledeće formule: 1 € = 1,95583 DM.

pozitivne efekte, ali je brži razvoj i dalje ograničen, uglavnom zbog osiromašene privrede, sporog rasta BDP-a i životnog standarda građana.

Zabeležen je rast potrošačkih cena od 1,7 odsto prema 2,2 odsto u 2013. i 12,2 odsto, koliko je iznosio u 2012. godini. Prosečna zarada iznosila je 379,3 evra, prema 388,6 u 2013. i 364,5 evra u 2012. godini. Prema Anketi o radnoj snazi, broj nezaposlenih se smanjio na 18,9 odsto sa 22,1 odsto u 2013. i 23,9 odsto u 2012. godini (Narodna banka Srbije, 2015).

Među značajnije karakteristike u 2014. godini spada donošenje novih propisa koji uređuju obavljanje poslova osiguranja:

1. Krajem 2014. usvojen je novi zakon o osiguranju koji je stupio na snagu 26. juna 2015. godine;³
2. Vlada je donela Uredbu o utvrđivanju najniže sume osiguranja na koju može biti ugovoreno osiguranje vlasnika motornog vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima kojom je od 13. oktobra 2014. godine počela primena limita utvrđenih Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju iz 2009. godine;⁴
3. Narodna banka Srbije donela je novu odluku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za društva za osiguranje;⁵
4. Narodna banka Srbije donela je novu odluku o sadržaju i formi obrazaca finansijskih izveštaja za društva za osiguranje;⁶
5. Narodna banka Srbije donela je odluku o obliku i sadržaju statističkog izveštaja za društva za osiguranje.⁷

Napomene:

1. Usporedni podaci premije osiguranja, likvidiranih i rezervisanih zahteva za naknadu štete, dobitak i gubitak po godinama prikazani su u evrima po srednjem kursu NBS krajem svake godine (2014=120,9583; 2013=114,6421; 2012=113,7183), a podaci na tabelama i njihov komentar po kursu navedenom na svakoj tabeli.

2. Podaci o poslovanju Akcionarskog društva „Takovo osiguranje“ iz Kragujevca za period od 1. januara do 31. jula 2014. godine pre otvaranja stečaja dobijeni su od Agencije za osiguranje depozita koja sprovodi postupak likvidacije. Ti podaci dodati su podacima društava za osiguranje koja su poslovala cele 2014. godine uz oznaku izvora ispod svake tabele u koju su uključeni.

3 Službeni glasnik RS, broj 139/2014.

4 Službeni glasnik RS, broj 108/2014.

5 Službeni glasnik RS, broj 135/2014.

6 Isto

7 Isto

2. Učesnici na tržištu osiguranja

Poslove osiguranja do 31. jula 2014. godine obavljalo je 26 akcionarskih društava – 22 društva za osiguranje i četiri društva za reosiguranje. Od 31. jula 2014. Akcionarskom društvu „Takovo osiguranje“ iz Kragujevca oduzeta je dozvola za rad i pokrenut postupak redovne likvidacije,⁸ pa je tako na kraju godine ostalo 25 društava, 21 društvo za osiguranje i četiri društva za reosiguranje. U delu rada o broju društava za osiguranje prikazano je stanje na kraju 2014, kada je bilo tri društva manje nego 2013. godine.

I životnim i neživotnim osiguranjima bavilo se šest društava (kompozitna društva), samo neživotnim vrstama osiguranja njih devet, a samo osiguranjem života šest društava.

Prema strukturi vlasništva kapitala, 19 akcionarskih društava je u stranom, a šest je u domaćem vlasništvu, od kojih su dva u većinskom vlasništvu države.

Na poslovima osiguranja i reosiguranja radilo je 11.287 lica, prema 11.327 u 2013. i 11.376 u 2012. godini. Pored zaposlenih u akcionarskim društvima za osiguranje, te poslove obavljali su i drugi učesnici na tržištu, 19 banaka, kao i u prethodnoj godini, 95 pravnih lica (za posredovanje u osiguranju, za zastupanje u osiguranju i za pružanje drugih usluga u osiguranju) u odnosu na 87 u 2013. i 84 u 2012. godini; tu je i 111 zastupnika u osiguranju (fizičkih lica preduzetnika) u odnosu na 112 u 2013. i 105 u 2012. godini te 15.287 fizičkih lica za poslove zastupanja odnosno posredovanja u osiguranju naspram 14.457 u 2013. i 14.023 u 2012. godini. Pored akcionarskih društava za osiguranje i drugih učesnika na tržištu, zaključivanje osiguranja od auto-odgovornosti obavljaju i pravna lica koja u skladu s propisima o bezbednosti saobraćaja na putevima vrše tehnički pregled motornih vozila (Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju, 2009, čl. 44).

3. Premija osiguranja

Porast domaćih i međunarodnih rizika poslovanja, nedovoljno razvijeno tržište osiguranja i pad privredne aktivnosti u 2014. godini nisu značajnije negativno uticali na visinu ukupno ostvarene bruto premije, strukturu portfelja i druge pokazatelje poslovanja osiguravajuće delatnosti u celini.

⁸ Privredni sud u Kragujevcu, rešenje broj 1.L.1/2014. od 31. jula 2014. godine.

**Tabela 1: Bruto premija u evrima po srednjem kursu NBS
31. decembra 2013. i 2014. godine**

Šifra	Vrsta osiguranja	Bruto premija u evrima		% učešća		Indeks 14/13
		2013	2014	2013	2014	
01	Osiguranje od posledica nezgode	35.319.076	33.913.415	6,3	5,8	96,0
02	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	10.102.039	10.970.773	1,8	1,9	108,6
03	Osiguranje motornih vozila	56.086.612	50.242.927	10,0	8,6	89,6
04	Osiguranje šinskih vozila	820.623	1.250.770	0,1	0,2	152,4
05	Osiguranje vazduhoplova	824.575	942.052	0,1	0,2	114,2
06	Osiguranje plovnih objekata	877.688	686.964	0,2	0,1	78,3
07	Osiguranje robe u prevozu	6.443.122	5.163.457	1,2	0,9	80,1
08	Imovina od požara i dr. opasnosti	37.949.540	36.123.300	6,8	6,2	95,2
09	Ostala osiguranja imovine	82.949.126	81.183.152	14,8	13,9	97,9
10	Auto-odgovornost	170.736.989	195.696.955	30,6	33,6	114,6
11	Odgovornost vazduhoplova	2.026.010	840.513	0,4	0,1	41,5
12	Odgovornost plovnih objekata	120.444	119.132	0,0	0,0	98,9
13	Osiguranje od opšte odgovornosti	10.728.912	10.664.890	1,9	1,8	99,4
14	Osiguranje kredita	1.696.785	2.811.514	0,3	0,5	165,7
15	Osiguranje jemstva	704.244	493.864	0,1	0,1	70,1
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	6.114.726	5.991.660	1,1	1,0	98,0
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	67.637	51.472	0,0	0,0	76,1
18	Osiguranje pomoći na putu	12.354.702	13.571.876	2,2	2,3	109,9
19	Druge vrste neživotnog osiguranja	8.199	8.639	0,0	0,0	105,4
I	NEŽIVOTNA OSIGURANJA (1–19)	435.931.050	450.727.325	78,0	77,3	103,4
20	Osiguranje života	108.382.837	116.801.427	19,4	20,0	107,8
21	Rentno osiguranje	4.599.663	4.767.593	0,8	0,8	103,7
22.01	Osiguranje od nezgode uz os. života	8.145.263	8.328.482	1,5	1,4	102,2
22.02	Zdravstveno osig. uz osig. života	608.136	842.695	0,1	0,1	138,6
22	Dopunsko osiguranje uz osig. života	8.753.399	9.171.177	1,6	1,6	104,8
23	Dobrovoljno penzijsko osiguranje	0	0	0,0	0,0	#DIV/0!
24	Druge vrste životnog osiguranja	954.265	1.578.742	0,2	0,3	165,4
II	ŽIVOTNA OSIGURANJA (20–24)	122.690.164	132.318.940	22,0	22,7	107,8
III	UKUPNO (I+II)	558.621.213	583.046.265	100,0	100,0	104,4

Izvor: Narodna banka Srbije i Agencija za osiguranje depozita za „Takovo osiguranje“ u likvidaciji.

Bruto premija osiguranja iznosi 583 miliona evra, prema 558,6 u 2013. i 540,5 miliona evra u 2012. godini. Veća je za 24,4 miliona evra, odnosno 4,4 odsto, u odnosu na povećanje za 18,1 milion evra, odnosno 3,4 odsto u 2013. i smanjenje za 7,2 miliona evra, odnosno 1,3 odsto koliko je zabeleženo u 2012. godini.⁹

Zahvaljujući povećanju premije osiguranja od auto-odgovornosti za 25 miliona evra ili 14,6 odsto (koje je izvršeno od 1. jula 2014), i pored pada premije auto-kaska zaustavljen je dugogodišnji pad premije osiguranja motornih vozila. U 2014. premija je iznosila 246,4 miliona evra, odnosno 42,2 odsto prema 226,8 miliona evra ili 40,6 odsto u 2013, i 230,9 miliona evra ili 42,7 odsto u 2012. godini od ukupne premije osiguranja.

Posmatrano po vrstama osiguranja, najveće učešće u ukupnoj premiji svih vrsta životnih i neživotnih osiguranja od 33,6 odsto beleži osiguranje od auto-odgovornosti, prema 30,6 odsto u 2013. i 31,8 odsto u 2012. godini.¹⁰ Zatim dolazi osiguranje života od 20 odsto u odnosu na 19,4 odsto u 2013. i 16,8 odsto (2012), ostala osiguranja imovine 13,9 odsto u odnosu na 14,8 odsto u 2013. i 14,5 odsto (2012), auto-kasko sa 8,6 odsto u odnosu na 10 odsto u 2013. i 11,3 odsto (2012), osiguranje imovine od opasnosti požara 6,2 odsto u odnosu na 6,8 odsto u 2013. i 7,7 odsto u 2012, i osiguranje od nezgode sa 5,8 odsto u odnosu na 6,3 odsto u 2013. i 6,4 odsto (2012). Sve ostale vrste neživotnog osiguranja zabeležile su učešće od 9,2 odsto u odnosu na 9,5 odsto u 2013. i 9,4 odsto u 2012, a sve ostale vrste životnih osiguranja 2,7 odsto u odnosu na 2,6 odsto u 2013. i 2,5 odsto u 2012. godini.

Premija neživotnih osiguranja iznosi 450,7 miliona evra u odnosu na 435,9 u 2013. i 436,2 miliona evra u 2012. Veća je za 14,8 miliona evra, odnosno 3,4 odsto s obzirom na smanjenje zabeleženo u prethodne dve godine koje je iznosilo 0,3 miliona evra odnosno 0,1 odsto u 2013. i 16 miliona evra odnosno 3,5 odsto u 2012. godini. Povećanje premije životnih osiguranja i pad premije nekih vrsta neživotnih osiguranja dovodi do postepenog pada premija neživotnih osiguranja u ukupnoj bruto premiji, sa 82,6 odsto u 2011. preko 80 odsto u 2012. i 78 odsto u 2013. na 77,3 odsto u 2014. godini. Najveći deo premije pripada osiguranju motornih vozila – 54,6 odsto (11,2 odsto AK i 43,4 odsto AO) u odnosu na 52 odsto (12,8 odsto AK i 39,2 odsto AO) u 2013. i 52,9 odsto (13,9 odsto AK i 39 odsto AO) u 2012. godini.¹¹ Drugo mesto sa 18

⁹ Posmatrano u dinarima, povećanje ukupne bruto premije iznosi 10,1 odsto, i to je rezultat rasta premije životnih osiguranja za 13,8 odsto i premije neživotnih osiguranja za 9,1 odsto, prema 4,2 odsto u 2013. (18,6 odsto život, 0,7 odsto neživot) odnosno 7,2 odsto u 2012. (18,6 odsto život, 4,8 odsto neživot).

¹⁰ U 2011. učešće je iznosilo 32,6 odsto, u 2010. 33,3 odsto, a u 2009. godini 39,9 odsto.

¹¹ U 2009. bruto premija motornih vozila iznosila je 269,2 miliona evra ili 56,5 odsto, 2010. godine 250,5 miliona evra ili 56 odsto, a u 2011. godini 247,4 miliona evra ili 54,7 odsto od bruto premije svih vrsta neživotnih osiguranja.

odsto prema 19 odsto u 2013. i 18 odsto u 2012. zauzimaju ostala osiguranja imovine, sa 8 odsto u odnosu na 8,7 odsto u 2013. i 9,5 odsto u 2012. osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti, i sa 7,5 odsto u odnosu na 8,1 odsto u 2013. i 7,9 odsto u 2012. osiguranje lica od posledica nezgode, što zajedno sa osiguranjem motornih vozila iznosi 397,2 miliona evra ili 88,1 odsto, prema 383 miliona evra ili 87,8 odsto u 2013, i 385,5 miliona evra ili 88,4 odsto u 2012. godini od ukupne premije svih vrsta neživotnih osiguranja. Kao i u prethodne dve godine, veoma mali iznos premije beleži obavezno osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovni objekata, osiguranje troškova pravne zaštite, kao i druge vrste neživotnih osiguranja.

U poređenju s prethodnom godinom, ostvaren je rast premije kod sedam vrsta neživotnih osiguranja prema deset u 2013. i trinaest vrsta u 2012, a pad kod dvanaest prema devet u 2013. i šest vrsta osiguranja u 2012. godini. Rast od preko deset odsto beleže četiri vrste osiguranja, 65,7 odsto osiguranje kredita, 52,4 odsto osiguranje šinskih vozila, 14,6 odsto kod auto-odgovornosti i 14,2 odsto osiguranje vazduhoplova, prema tri vrste osiguranja u 2013, 114,6 odsto osiguranje kredita, 34,4 odsto osiguranje finansijskih gubitaka i 12,4 odsto osiguranje pomoći na putu i dve vrste osiguranja u 2012. godini, 233,7 odsto osiguranje finansijskih gubitaka i 44,5 odsto odgovornost vlasnika vazduhoplova. Pad od preko deset odsto beleži šest vrsta osiguranja, 58,5 odsto osiguranje od odgovornosti vazduhoplova, 29,9 odsto osiguranje jemstva, 23,9 odsto osiguranje troškova pravne zaštite, 21,7 odsto kod osiguranja plovni objekata, 19,9 odsto kod osiguranja robe u prevozu i 10,4 odsto kod auto-kaska, prema pet vrsta osiguranja u 2013, 43,4 odsto odgovornost vlasnika vazduhoplova, 37,4 odsto druga neživotna osiguranja, 37 odsto osiguranje šinskih vozila, 29,3 odsto osiguranje vazduhoplova i 18,6 odsto osiguranje troškova pravne zaštite i kod pet vrsta osiguranja u 2012. godini, 16,8 odsto osiguranje šinskih vozila, 15,1 odsto osiguranje kredita, 14,3 odsto osiguranje plovni objekata, 13,5 odsto druga neživotna osiguranja i 11,2 odsto auto-kasko.

Premija životnih osiguranja iznosi 132,3 prema 122,7 u 2013. i 104,3 miliona evra u 2012. godini. Povećana je za 9,6 miliona evra, odnosno 7,8 odsto, prema 18,4 miliona evra odnosno 17,7 odsto u 2013. i 8,8 miliona evra odnosno 9,2 odsto u 2012. godini. Najveći deo – 116,8 prema 108,4 u 2013. i 90,6 miliona evra u 2012. odnosi se na osiguranje života, što čini 88,3 odsto, kao i u 2013. prema 86,9 odsto u 2012. godini od ukupne premije životnih osiguranja. Na dopunsko osiguranje uz osiguranje života 6,9 odsto prema 7,1 odsto u 2013. i 7,8 odsto u 2012, rentno osiguranje 3,6 odsto prema 3,7 odsto u 2013. i 4,5 odsto u 2012, a na druge vrste životnih osiguranja 1,2 odsto prema 0,8 odsto u 2013. i 0,7 odsto u 2012. godini.

Ukupno ostvarena bruto premija (zarađena premija) u 2014. iznosi 550,9 miliona evra prema 554,2 u 2013. i 533,6 miliona evra u 2012. a po glavi stanovnika 77 evra, prema 78 u 2013. i 75 evra u 2012. godini. Učešće premije u procenjenom BDP za 2014. iznosi 1,8 odsto, kao i u prethodne dve godine.¹²

4. Raspodela bruto premije osiguranja

Bruto premija osiguranja sastoji se od režijskog dodatka koji služi za pokriće troškova sprovođenja osiguranja (dalje u tekstu: TSO) i funkcionalne premije koju čine sredstva preventive za sprovođenje mera radi sprečavanja i suzbijanja rizika koji ugrožavaju lica, imovinu i tehničku premiju koja služi za pokriće šteta u skladu sa zaključenim ugovorom o osiguranju i drugim obavezama u vezi sa štetama.

Režijski dodatak u 2014. iznosio je 121,1 milion evra ili 20,8 odsto od bruto premije, prema 118,3 miliona evra ili 21,2 odsto u 2013. i 114,5 miliona evra, ili 21,2 odsto od bruto premije u 2012. godini. U neživotnim vrstama osiguranja izdvojeno je 98 miliona evra ili 21,7 odsto u odnosu na 97,1 milion evra ili 22,3 odsto u 2013. i 96 miliona evra ili 21,2 odsto u 2012. godini. U poslednje tri godine najveći procenat režijskog dodatka izdvojen je kod osiguranja pomoći na putu, 41,9 odsto u 2014. prema 42,2 odsto u 2013. i 42,6 odsto u 2012. godini. Drugo mesto sa 33,9 odsto zauzima osiguranje finansijskih gubitaka, prema 37,1 odsto u 2013. kod iste vrste osiguranja i 35,2 odsto u 2012. godini kod osiguranja kredita. Najniži procenat režijskog dodatka izdvojen je kod osiguranja vazduhoplova – 4,7 odsto, u odnosu na 1,8 odsto u 2013. i 0,4 odsto u 2012. godini kod osiguranja od odgovornosti vazduhoplova. U životnim vrstama osiguranjima izdvojen je 23,1 milion evra ili 17,5 odsto prema 21,2 ili 17,3 odsto u 2013. i 18,6 miliona evra ili 17,8 odsto u 2012. godini. Najveći procenat od 20 odsto izdvojen je kod rentnog osiguranja, prema 19,1 odsto, koliko je u 2013. i 2012. izdvojeno kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života, a najniži od 7,3 odsto kod drugih vrsta životnih osiguranja, prema 7,2 odsto u 2013. i 7,5 odsto u 2012. godini kod drugih vrsta životnih osiguranja.

Sredstva preventive izdvojena su samo od premije neživotnih osiguranja u iznosu od 6,4 miliona evra ili po prosečnoj stopi od 1,4 odsto prema 6,5 ili 1,5 odsto u 2013. i 6,9 miliona evra ili 1,6 odsto u 2012. godini. Najviše, 2 odsto sredstava preventive izdvojeno je kod osiguranja od auto-odgovornosti, kao i u prethodne dve godine, a najmanje od 0,1 odsto kod osiguranja vazduhoplova i osiguranja finansijskih gubitaka, prema istom iznosu u 2013. i 2012. godini

¹² Prema proceni broja stanovnika i BDP Republičkog zavoda za statistiku za 2014. god.

kod osiguranja vazduhoplova. Preventiva nije izdvajana samo kod osiguranja troškova pravne zaštite, kao u prethodne dve godine kod osiguranja od odgovornosti za vazduhoplove i osiguranja troškova pravne zaštite. Najveći deo sredstava preventive od 87,3 odsto prema 87,5 odsto u 2013. i 87,4 odsto u 2012. godini odnosi se na auto-kasko, osiguranje imovine od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti, te na ostala osiguranja imovine i osiguranje od auto-odgovornosti.

Tehnička premija osiguranja (bruto premija umanjena za režijski dodatak i preventivu) iznosi 455,6 miliona evra ili 78,1 odsto, prema 433,9 miliona evra ili 77,7 odsto u 2013. i 419,1 milion evra ili 77,5 odsto u 2012. godini.¹³ Veći deo tehničke premije od 76 odsto prema 76,6 odsto i 80,7 odsto odnosi se na neživotna, a 24 odsto, prema 23,4 odsto u 2013. i 19,3 odsto u 2012. godini, na životna osiguranja. Zbog toga što je za troškove sprovođenja osiguranja upotrebljen veći deo premije od obračunatog režijskog dodatka, stvarna tehnička premija (bruto premija umanjena za TSO i preventivu) iznosi 368,3 miliona evra, prema 331,8 u 2013. i 308,9 miliona evra u 2012. godini.

5. Ažurnost u rešavanju zahteva za naknadu štete

Zahtevi za naknadu štete predstavljaju jedan od najznačajnijih pokazatelja poslovanja društava za osiguranje pojedinačno i osiguravajuće delatnosti u celini. Prikazani su brojem podnetih zahteva za naknadu štete (PZ), brojem storniranih i odbijenih zahteva (ST i OD), brojem i iznosom likvidiranih (LŠ) i brojem i iznosom rezervisanih prijavljenih šteta (RPŠ), a u delu rada o iznosu rezervisanih neprijavljenih šteta obeleženi su oznakom RNŠ.

Tabela 2: Prijavljene, likvidirane, rezervisane prijavljene štete i proseki likvidiranih i rezervisanih prijavljenih šteta u evrima po srednjem kursu NBS 31. decembra 2014.

Šifra	Vrsta osiguranja	RPŠ 2013	Broj zahteva za naknadu štete 2014.				Prosek u evrima	
			PZ	ST i OD	LŠ	RPŠ	LŠ*	RPŠ
01	Od posledica nezgode	2.158	80.642	14.458	66.041	2.301	323	735
02	Dobrovoljno zdravstveno	1.062	107.479	5.855	101.025	1.661	82	96
03	Osiguranje motornih vozila	7.721	66.558	6.268	60.255	7.756	690	754

¹³ U 2009, 2010. i 2011. godini tehnička premija iznosila je 73,2 odsto odnosno 74,1 odsto i 77,7 odsto od bruto premije.

Rezultati osiguranja u Republici Srbiji u 2014. godini

Šifra	Vrsta osiguranja	RPŠ 2013	Broj zahteva za naknadu štete 2014.				Prosek u evrima	
			PZ	ST i OD	LŠ	RPŠ	LŠ*	RPŠ
04	Osiguranje šinskih vozila	29	212	106	114	21	1.925	7.771
05	Osiguranje vazduhoplova	3	8	5	2	4	21.693	89.802
06	Osiguranje plovnih objekata	28	102	31	78	21	5.753	3.588
07	Osiguranje robe u prevozu	65	764	94	693	42	2.137	10.348
08	Imovina od požara i dr. opas.	390	13.134	3.772	9.074	678	2.293	20.701
09	Ostala osiguranja imovine	1.422	74.481	11.357	62.712	1.834	589	11.002
10	Auto-odgovornost	12.872	54.236	6.422	49.157	11.529	1.473	5.327
11	Odgovornost vazduhoplova	1	3	4	0	0	0	0
12	Odgovornost plov. objekata	0	2	1	0	1	0	0
13	Od opšte odgovornosti	1.136	6.779	1.594	5.272	1.049	527	2.634
14	Osiguranje kredita	67	695	106	486	170	1.138	940
15	Osiguranje jemstva	373	870	95	739	409	269	333
16	Osig. finansijskih gubitaka	35	1.486	478	994	49	551	15.265
17	Osig. troškova pravne zaštite	3	0	0	0	3	0	1.634
18	Osiguranje pomoći na putu	1.252	37.763	3.070	34.309	1.636	156	568
19	Druge vrste neživotnih osig.	0	2	0	2	0	211	0
I	NEŽIVOTNA (1 DO 19)	28.617	445.216	53.716	390.953	29.164	545	3.741
20	Osiguranje života	1.633	31.788	639	31.845	937	1.076	1.874
21	Rentno osiguranje	2	1.410	1	1.409	2	1.491	446
22	Dopunsko uz osig. života	636	5.813	2.235	3.614	600	584	1.302
23	Dobrovoljno penzijsko osig.	0	0	0	0	0	0	0
24	Druge vrste životnog osig.	0	862	2	860	0	745	0
II	ŽIVOTNA (20 do 24)	2.271	39.873	2.877	37.728	1.539	1.037	1.649
III	UKUPNO (I+II)	30.888	485.089	56.593	428.681	30.703	588	3.636

*U obračun proseka likvidiranih zahteva nije uključen broj odbijenih i storniranih zahteva za naknadu štete.

Izvor: Narodna banka Srbije i Agencija za osiguranje depozita za „Takovo osiguranje“ u likvidaciji.

U odnosu na prethodnu godinu zabeležen je rast ukupnog broja svih kategorija zahteva za naknadu štete, izuzev veoma blagog pada broja rezervisanih prijavljenih šteta na kraju 2014. godine. Broj podnetih zahteva povećan je za 6,3 odsto, prema povećanju od 7,4 odsto u 2013. i 3,4 odsto u 2012. godini. Stornirane i odbijene štete povećane su 4,7 odsto, prema povećanju od 2,2 odsto u 2013. i 10,8 odsto u 2012, a likvidirane štete su povećane za 6,5 odsto, prema 7,3 odsto u 2013. i 3,3 odsto u 2012. godini.

Na kraju 2014. zabeleženo je blago smanjenje broja rezervisanih prijavljenih zahteva za naknadu štete za 0,6 odsto, u odnosu na pad od 1,3 odsto u 2013. i 9,1 odsto u 2012. godini.

Najveći broj od 485.089 prema 456.350 u 2013. i 424.881 u 2012. podnetih zahteva za naknadu štete, odnosno 91,8 odsto u odnosu na 91,9 odsto u 2013. i 93,1 odsto u 2012. godini – odnosi se na neživotna, a 8,2 odsto prema 8,1 odsto u 2013. i 6,9 odsto u 2012. godini na životna osiguranja. Od 56.593 prema 54.059 u 2013. i 47.709 u 2012. storniranih i odbijenih zahteva, 95 odsto su oni iz neživotnih osiguranja, u odnosu na 94,8 odsto u 2013. i 96 odsto, koliko su iznosili u 2012, a 5 odsto prema 5,2 odsto u 2013. i 4 odsto u 2012. godini po osnovu životnih osiguranja.

Od 445.216 prema 419.225 u 2013. i 395.602 u 2012. podnetih zahteva za naknadu štete neživotnih osiguranja 24,1 odsto prema 19,2 u 2013. i 16,2 odsto u 2012. odnosi se na dobrovoljno zdravstveno osiguranje, 18,1 odsto prema 19 odnosno 20,3 odsto na nezgodu, 16,7 odsto prema 18,2 odnosno 17,8 odsto na ostala osiguranja imovine, 14,9 odsto prema 16,8 odnosno 18,2 odsto na auto-kasko, 12,2 odsto prema 13,7 odnosno 14,3 odsto na auto-odgovornost i 8,5 odsto prema 9 odnosno 8,4 odsto u 2012. godini na osiguranje pomoći na putu. Zbir tih šest vrsta osiguranja čini 94,5 odsto prema 95,9 u 2013. i 95,2 odsto u 2012. godini od ukupnog broja podnetih zahteva za naknadu štete svih vrsta neživotnih osiguranja.

Od 39.873 prema 37.125 u 2013. i 29.279 u 2012. podnetih zahteva za naknadu štete životnih osiguranja 79,7 odsto prema 79,7 u 2013. i 77,6 odsto u 2012. odnosi se na osiguranje života, 14,6 odsto prema isto toliko u 2013. i 17,9 odsto u 2012. na dopunsko osiguranje uz osiguranje života, 3,5 odsto prema 3,7 odnosno 3,1 odsto na rentno osiguranje i 2,2 odsto prema 1,9 odsto u 2013. i 1,4 odsto u 2012. godini na sve druge vrste životnih osiguranja.

U 2014. godini u postupku rešavanja bilo je 515.977 zahteva za naknadu štete iz svih vrsta životnih i neživotnih osiguranja (487.641 u 2013. i 459.314 u 2012). Rešeno je njih 485.274 ili 94 odsto prema 456.751 ili 93,7 odsto u 2013. i 428.023 zahteva ili 93,2 odsto u 2012. godini. Likvidiran je 428.681 zahtev ili 83,1 odsto prema 402.692 ili 88,2 odsto u 2013. i 375.148 zahteva ili 87,6 odsto u 2012. godini.

Od ukupnog broja likvidiranih šteta 91,2 odsto odnosi se na štete po osnovu neživotnih, a 8,8 odsto po osnovu životnih osiguranja, prema 91,7 odnosno 6,3 odsto u 2013. i 93,8 odnosno 6,2 odsto u 2012. godini. Stornirana su i odbijena 56.593 zahteva za naknadu štete ili 11 odsto prema 54.059 ili 11,8 odsto u 2013. i 52.875 zahteva ili 12,4 odsto u 2012. godini.

Rezultati osiguranja u Republici Srbiji u 2014. godini

Od ukupnog broja storniranih i odbijenih zahteva za naknadu štete iz neživotnih osiguranja najveći broj – 26,9 odsto, zabeležen je kod osiguranja od nezgode, 21,1 odsto kod ostalih osiguranja imovine, 12 odsto kod auto-odgovornosti, 11,7 odsto kod auto-kaska i 10,9 odsto kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja. Kod životnih osiguranja 77,7 odsto zahteva odnosi se na dopunsko osiguranje uz osiguranje života, 22,2 odsto na osiguranje života i 0,1 odsto na sve druge vrste životnih osiguranja.

Broj rezervisanih prijavljenih šteta na kraju 2014. blago se smanjio na 30.703, što čini 6 odsto od ukupnog broja predmeta u postupku za rešavanje, sa 30.890 ili 6,3 odsto u 2013. i 31.291 zahtev ili 6,8 odsto koliko je rezervisano na kraju 2012. godine. Znatno veći broj 95 odsto šteta odnosi se na neživotna, u odnosu na 92,6 odsto u 2013. i 96 odsto u 2012, a 5 odsto na životna osiguranja, što je manje u odnosu na 7,4 odsto u 2013, a nešto više od 4, odsto koliko je zabeleženo u 2012. godini. Po broju rezervisanih šteta neživotnih osiguranja prvo mesto sa 39,5 odsto zauzima osiguranje od auto-odgovornosti, prema 45 odsto u 2013. i 46,2 odsto u 2012, drugo auto-kasko 26,6 odsto prema 27 odsto u 2013. i 27,7 odsto u 2012, a treće mesto osiguranje nezgode 7,9 odsto prema 7,5 odsto u 2013. i 8 odsto u 2012. godini. Kod životnih osiguranja 60,9 odsto predmeta pripada osiguranju života, prema 71,8 odsto u 2013. i 43,7 odsto u 2012, a 39 odsto dopunskom osiguranju uz osiguranje života, prema 28,1 odsto u 2013. i 55,3 odsto u 2012. godini.

**Tabela 3: Likvidirane štete u evrima po srednjem kursu NBS
31. decembra 2013. i 2014. godine**

Šifra	Vrsta osiguranja	2013			2014		
		Iznos	%	Indeks*	Iznos	%	Indeks*
01	Od posledica nezgode	22.412.438	10,3	105,8	21.323.043	10,0	95,1
02	Dobrovoljno zdravstveno	7.221.065	3,3	122,8	8.329.375	3,9	115,3
03	Osiguranje motornih vozila	42.103.285	19,4	98,1	41.594.583	19,5	98,8
04	Osiguranje šinskih vozila	183.850	0,1	69,8	219.464	0,1	119,4
05	Osiguranje vazduhoplova	344.612	0,2	2029,4	43.387	0,0	12,6
06	Osiguranje plovnih objekata	462.413	0,2	149,2	448.741	0,2	97,0
07	Osiguranje robe u prevozu	1.785.758	0,8	67,9	1.480.791	0,7	82,9
08	Imovina od požara i dr. opas.	15.818.081	7,3	99,8	20.810.428	9,8	131,6
09	Ostala osiguranja imovine	38.060.058	17,5	119,4	36.956.182	17,3	97,1
10	Auto-odgovornost	78.956.518	36,3	99,3	72.401.208	34,0	91,7
11	Odgovornost vazduhoplova	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
12	Odgovornost plovnih objekata	18.998	0,0	1543,2	17	0,0	0,1
13	Opšta odgovornost	3.303.551	1,5	129,6	2.780.892	1,3	84,2

Šifra	Vrsta osiguranja	2013			2014		
		Iznos	%	Indeks*	Iznos	%	Indeks*
14	Osiguranje kredita	512.264	0,2	36,1	553.108	0,3	108,0
15	Osiguranje jemstva	222.902	0,1	164,2	198.986	0,1	89,3
16	Osig. finansijskih gubitaka	394.715	0,2	439,4	547.974	0,3	138,8
17	Osig. troškova pravne zaštite	2.189	0,0	469,8	2.224	0,0	101,6
18	Osiguranje pomoći na putu	5.619.751	2,6	110,5	5.358.425	2,5	95,3
19	Druge vrste neživotnih osig.	270	0,0	139,8	422	0,0	155,9
I	NEŽIVOT (1 DO 19)	217.422.718	100,0	103,6	213.049.249	100,0	98,0
20	Osiguranje života	28.505.924	86,1	118,3	34.280.665	87,6	120,3
21	Rentno osiguranje	1.933.182	5,8	152,6	2.100.898	5,4	108,7
22	Dopunsko uz osig. života	2.134.704	6,4	93,4	2.111.579	5,4	98,9
23	Dobrovoljno penzijsko osig.	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
24	Druge vrste životnog osiguranja	549.606	1,7	157,4	640.353	1,6	116,5
II	ŽIVOT (20 do 24)	33.123.416	100,0	118,3	39.133.495	100,0	118,1
III	UKUPNO (I+II)	250.546.134	100,0	105,4	252.182.744	100,0	100,7

* Prethodna godina = 100.

Izvor: Narodna banka Srbije i Agencija za osiguranje depozita za „Takovo osiguranje“ u likvidaciji.

Likvidirane štete s troškovima iznose 252,2 miliona evra, prema 250,5 u 2013. i 237,8 miliona evra u 2012. godini.¹⁴ Na neživotna osiguranja odnosi se 213,1 milion evra, prema 217,4 u 2013. i 209,8 miliona evra u 2012, a na životna osiguranja 39,1 milion evra, prema 33,1 u 2013. i 28 miliona evra u 2012. godini. Iznos ukupno likvidiranih odšteta veći je za 0,7 odsto kao rezultat pada šteta neživotnih osiguranja za 2 odsto i rasta iznosa šteta životnih osiguranja za 18,1 odsto, prema povećanju od 5,4 odsto u 2013. kao rezultat rasta šteta neživotnih osiguranja od 3,6 odsto i životnih osiguranja od 18,3 odsto i padu od 4 odsto u 2012. godini kao rezultat pada kod neživotnih osiguranja od 7,2 odsto i povećanja kod životnih osiguranja od 29 odsto.

U odnosu na prethodnu godinu iznos likvidiranih šteta povećan je kod sedam vrsta neživotnih i tri vrste životnih osiguranja, a smanjen kod 12 vrsta neživotnog i jedne vrste životnog osiguranja. Povećanje preko 10 odsto zabeleženo je kod pet vrsta neživotnih osiguranja, 55,9 odsto kod drugih vrsta osiguranja, 38,8 odsto kod osiguranja finansijskih gubitaka, 31,6 odsto kod osiguranja od požara i nekih drugih opasnosti, 19,4 odsto kod osiguranja šinskih vozila i 15,3 odsto kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja. Pad preko 10

¹⁴ Troškovi u vezi sa štetama, uključujući i štete iz primljenih saosiguranja, obuhvataju troškove uviđaja, procene, likvidacije i isplate, sudske troškove, troškove veštačenja, ostvarivanja regresa i druge troškove.

odsto beleži pet vrsta neživotnih osiguranja, 99,9 odsto odgovornost za plovne objekte, 87,4 odsto osiguranje vazduhoplova, 15,8 odsto opšta odgovornost, 11,1 odsto osiguranje robe u prevozu i 10,7 odsto osiguranje jemstva. Kod životnih osiguranja zabeleženo je povećanje od 20,3 odsto kod osiguranja života, 16,5 odsto kod drugih vrsta životnih osiguranja i 8,7 odsto kod rentnog osiguranja, a smanjenje za 1,1 odsto kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života.

Najveći deo 53,5 odsto likvidiranih šteta neživotnih osiguranja u odnosu na 55,7 odsto u 2013. i 58,4 odsto u 2012. godini pripada osiguranju motornih vozila. Posmatrano po vrstama osiguranja, prvo mesto zauzima auto-odgovornost sa 34 odsto u odnosu na 36,3 odsto u 2013. i 37,9 odsto u 2012, zatim auto-kasko 19,5 odsto prema 19,4 odsto (2013) i 20,5 odsto (2012), ostala osiguranja imovine 17,3 odsto prema 17,5 odsto (2013) i 15,2 odsto (2012), osiguranje od nezgoda 10 odsto prema 10,3 odsto (2013) i 10,1 odsto (2012), osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti 9,8 odsto prema 7,3 odsto (2013) i 7,6 odsto (2012), što zajedno iznosi 90,6 odsto prema 90,8 odsto (2013) i 91,2 odsto (2012), a svih ostalih vrsta neživotnih osiguranja 9,4 odsto prema 9,2 odsto u 2013. i 8,8 odsto u 2012. godini.

Posredne štete obaveznih osiguranja u saobraćaju koje se plaćaju preko doprinosa garantnom fondu pri Udruženju osiguravača Srbije (Udruženje ili GF) i doprinosa Republičkom fondu zdravstvenog osiguranja (dalje u tekstu: RFZO) iznosile su 18,5 miliona evra, 8,7 Udruženju, a 9,8 miliona evra RFZO. Učešće doprinosa garantnom fondu u bruto premiji iznosi 4,4 odsto prema 4,8 odsto (2013) i 4,1 odsto (2012), a 12 odsto prema 10,6 odsto (2013) i 9,1 odsto (2012) u iznosu isplaćenih odšteta svih vrsta obaveznih osiguranja u saobraćaju, a doprinosa RFZO 5 odsto od bruto premije ili 13,5 odsto od isplaćenih šteta iz auto-odgovornosti.

Najveće učešće likvidiranih zahteva za naknadu štete životnih osiguranja beleži osiguranje života – 87,6 odsto, prema 86,1 odsto, koliko je iznosilo u prethodne dve godine. Zatim 5,4 odsto rentno osiguranje u odnosu na 5,8 odsto u 2013. i 4,5 odsto u 2012. i dopunsko osiguranje uz osiguranje života 5,4 odsto prema 6,4 odsto u 2013. i 8,1 odsto u 2012. godini. Sve ostale vrste životnih osiguranja imale su učešće 1,6 odsto prema 1,7 odsto u 2013. i 1,3 odsto koliko je iznosilo u 2012. godini.

Prosečna likvidirana šteta izračunata je na osnovu broja likvidiranih šteta prikazanih u Tabeli 2 i iznosa likvidiranih šteta u Tabeli 3. U 2014. godini prosečna likvidirana šteta smanjila se na 588 evra sa 622 u 2013. i 634 evra u 2012, kao rezultat povećanja proseka kod životnih osiguranja na 1.037 evra prema 995 u 2013. i 1.041 evro u 2012. i smanjenja proseka kod neživotnih osiguranja na 545 evra sa 589 u 2013. i 602 evra u 2012. godini. Prosečna likvidirana

šteta smanjena je za 5,4 odsto (život 4,2 odsto povećanje, a neživot 7,5 odsto smanjenje), prema 1,9 odsto (život 4,5 odsto, a neživot 2,2 odsto) u 2013. i 7 odsto (život 8,1 odsto povećanje, a neživot 9,3 odsto smanjenje) u 2012. godini.¹⁵

Najveći prosek likvidiranih zahteva za naknadu štete kod neživotnih osiguranja od 21.693 evra u odnosu na 114.871 u 2013. i 16.981 evro u 2012. zabeležen je kod osiguranja vazduhoplova, zatim 5.753 evra kod osiguranja plovnih objekata u odnosu na 18.998 evra u 2013. kod osiguranja od odgovornosti plovnih objekata i 5.533 evra u 2012. godini kod osiguranja plovnih objekata. Treće mesto sa 2.293 evra zauzima osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti, prema 6.084 evra u 2013. kod osiguranja plovnih objekata i 2.391 evro u 2012. godini kod osiguranja imovine od požara i nekih drugih opasnosti. Na četvrtom mestu je osiguranje robe u prevozu sa 2.137 evra, prema 2.508 evra u 2013. kod osiguranja imovine od požara i drugih opasnosti i 2.056 evra u 2012. kod osiguranja kredita, a na petom mestu sa 1.925 evra nalazi se osiguranje šinskih vozila, u odnosu na 1.631 evro u 2013. kod osiguranja kredita i 1.681 evro u 2012. godini kod osiguranja robe u prevozu.

Najniži prosek likvidiranih šteta iz neživotnih osiguranja od 82 evra zabeležen je kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja u odnosu na 96 evra u 2013. kod ove iste vrste osiguranja i 97 evra u 2012. kod drugih vrsta neživotnih osiguranja; tu je i iznos od 156 evra kod osiguranja pomoći na putu, prema 160 evra u 2013. kod iste vrste osiguranja i 99 evra u 2012. kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, 211 evra kod drugih vrsta neživotnih osiguranja prema 270 evra u 2013. kod ove iste vrste osiguranja, i 161 evro u 2012. godini kod osiguranja pomoći na putu, kao i 269 evra kod osiguranja jemstva prema 303 evra u 2013. kod iste vrste, i 316 evra u 2012. godini kod osiguranja nezgode.

Najveći prosek likvidiranih šteta životnih osiguranja u sve tri poslednje godine beleži rentno osiguranje 1.491 evro u 2014. prema 1.402 evra u 2013. i 1.382 evra u 2012, a najmanji dopunsko osiguranje uz osiguranje života od 584 evra u 2014. prema 634 evra u 2013. i 664 evra u 2012. godini.

Rezervisane štete se sastoje od dve kategorije, nastalih prijavljenih i nastalih neprijavljenih zahteva za naknadu štete za koje do dana sastavljanja obračuna nije podnet zahtev za naknadu. U Tabeli 2 prikazan je broj i prosečan iznos rezervisanih nastalih prijavljenih šteta, a u Tabeli 4 ukupan iznos rezervisanih šteta koji se sastoji od nastalih prijavljenih i nastalih neprijavljenih zahteva za naknadu štete.

15 U prosek nije uključen broj storniranih i odbijenih zahteva za naknadu štete.

Rezultati osiguranja u Republici Srbiji u 2014. godini

**Tabela 4: Rezervisane štete u evrima po srednjem kursu NBS
31. decembra 2013. i 2014. godine**

Šifra	Vrsta osiguranja	2013			2014		
		Iznos	%	Indeks*	Iznos	%	Indeks*
01	Od posledica nezgode	9.218.210	5,0	100,3	8.926.291	4,4	96,8
02	Dobrovoljno zdravstveno	1.733.927	0,9	114,5	1.843.305	0,9	106,3
03	Osiguranje motornih vozila	11.873.352	6,4	95,1	11.787.285	5,8	99,3
04	Osiguranje šinskih vozila	200.668	0,1	109,0	271.953	0,1	135,5
05	Osiguranje vazduhoplova	318.626	0,2	85,7	432.513	0,2	135,7
06	Osiguranje plovnih objekata	209.286	0,1	104,0	190.785	0,1	91,2
07	Osiguranje robe u prevozu	1.261.910	0,7	100,4	550.223	0,3	43,6
08	Imovina od požara i dr. opas.	6.374.779	3,4	65,4	15.497.035	7,6	243,1
09	Ostala osiguranja imovine	9.254.175	5,0	124,5	24.222.563	11,9	261,7
10	Auto-odgovornost	137.873.608	74,1	97,6	132.305.464	64,9	96,0
11	Odgovornost vazduhoplova	1.745	0,0	4,9	0	0,0	0,0
12	Odgovornosti plovnih objekata	4.736	0,0	1538,9	0	0,0	0,0
13	Opšta odgovornost	5.077.925	2,7	104,0	4.521.120	2,2	89,0
14	Osiguranje kredita	182.237	0,1	58,9	264.645	0,1	145,2
15	Osiguranje jemstva	153.059	0,1	138,7	190.901	0,1	124,7
16	Osig. finansijskih gubitaka	318.984	0,2	1525,4	792.075	0,4	248,3
17	Osig. troškova pravne zaštite	7.624	0,0	102,8	5.407	0,0	70,9
18	Osiguranje pomoći na putu	1.964.601	1,1	123,8	1.997.143	1,0	101,7
19	Druge vrste neživotnih osig.	52	0,0	148,8	41	0,0	79,0
I	NEŽIVOT (1 DO 19)	186.029.504	100,0	97,6	203.798.747	100,0	109,6
20	Osiguranje života	1.724.986	54,1	116,3	1.755.713	55,8	101,8
21	Rentno osiguranje	1.038	0,0	35,6	893	0,0	86,0
22	Dopunsko uz osiguranje života	1.464.855	45,9	95,0	1.388.181	44,1	94,8
23	Dobrovoljno penzijsko osig.	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
24	Druge vrste životnog osig.	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
II	ŽIVOT (20 do 24)	3.190.878	100,0	105,1	3.144.786	100,0	98,6
III	UKUPNO (I+II)	189.220.382	100,0	97,7	206.943.533	100,0	109,4

* Prethodna godina = 100.

Izvor: Narodna banka Srbije i Agencija za osiguranje depozita za „Takovo osiguranje“ u likvidaciji.

Ukupne rezervisane štete iznose 206,9 miliona evra, prema 189,2 u 2013. i 193,4 miliona evra u 2012. godini. Na neživotna osiguranja odnosi se 203,8 miliona evra ili 98,5 odsto prema 186 miliona evra ili 98,3 odsto u 2013. i 190,6 miliona evra ili 98,4 odsto u 2012, a na štete životnih osiguranja 3,1 milion

evra ili 1,5 odsto prema 3,2 miliona evra ili 1,7 odsto u 2013. i 3 miliona evra ili 1,6 odsto u 2012. godini.

U odnosu na prethodnu godinu ukupan iznos rezervisanih šteta povećan je 9,4 odsto. Povećanje šteta neživotnih osiguranja od 9,6 odsto rezultat je povećanja kod devet vrsta osiguranja koje se kretalo od 1,7 odsto kod osiguranja pomoći na putu do 161,7 odsto kod ostalih osiguranja imovine i smanjenja kod osam vrsta osiguranja – i to od 0,7 odsto kod auto-kaska do 56,4 odsto kod osiguranja robe u prevozu. Kod osiguranja od odgovornosti vazduhoplova i od odgovornosti za plovne objekte nije bilo rezervisanih zahteva za naknadu štete.

Najveći deo rezervisanih šteta neživotnih osiguranja pripada osiguranju od auto-odgovornosti – 64,9 odsto, prema 74,1 odsto, koliko je pripadalo u prethodne dve godine. Na drugom mestu su ostala osiguranja imovine sa 11,9 odsto prema 5 odsto (2013) i 3,9 odsto (2012), a na trećem mestu sa 7,6 odsto nalazi se osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti, prema 3,4 odsto (2013) i 5,1 odsto (2012). Četvrto mesto sa 5,8 odsto zauzima auto-kasko, prema 6,4 odsto (2013) i 6,6 odsto (2012), a peto sa 4,4 odsto pripada osiguranju nezgode, prema 5 odsto (2013) i 4,8 odsto (2012). Na sve druge vrste neživotnih osiguranja odnosi se 5,4 odsto prema 6,1 odsto (2013) i 5,5 odsto (2012).

Smanjenje rezervisanih šteta životnih osiguranja od 1,4 odsto rezultat je povećanja za 1,8 odsto kod osiguranja života i smanjenja za 14 odsto kod rentnog osiguranja, i 5,2 odsto kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života. Kod drugih vrsta životnih osiguranja nije bilo rezervisanih šteta. Najveći deo rezervisanih šteta od 55,8 odsto pripada osiguranju života, prema 54,1 odsto (2013) i 48,9 odsto (2012), zatim 44,1 odsto dopunskom osiguranju uz osiguranje života, prema 45,9 odsto (2013) i 50,8 odsto (2012), a svim ostalim vrstama životnih osiguranja 0,1 odsto prema 0,0 odsto (2013) i 0,3 odsto (2012).

Rezervisane prijavljene štete na kraju 2014. iznosile su 111,6 miliona evra, što je osetno više od 91,6 (2013) i 93,7 miliona evra (2012), odnosno 53,9 odsto prema 48,4 odsto, koliko su iznosile u prethodne dve godine od ukupnih rezervisanih šteta. Veći deo 97,7 odsto prema 97,2 odsto (2013) i 97,5 odsto (2012) pripada neživotnim, a znatno manji – 2,3 odsto prema 2,8 odsto (2013) i 2,5 odsto (2012) životnim vrstama osiguranja.

Posmatrano po vrstama neživotnih osiguranja, prvo mesto sa 56,3 odsto prema 73,4 odsto (2013) i 72,5 odsto (2012) zauzima auto-odgovornost, drugo sa 18,5 odsto prema 5 odsto (2013) i 3,8 odsto (2012) ostala osiguranja imovine, a treće mesto sa 12,9 odsto prema 5,8 odsto (2013) i 8,6 odsto (2012) zauzima osiguranje od požara i nekih drugih opasnosti. Na četvrtom mestu sa

5,4 odsto prema 6,8 odsto (2013) i 6,9 odsto (2012) nalazi se auto-kasko, a na petom sa 2,5 odsto prema 3,7 odsto (2013) i 3,6 odsto (2012) osiguranje od opšte odgovornosti. Na sve druge vrste neživotnih osiguranja odnosi se 4,4 odsto prema 5,3 odsto (2013) i 4,6 odsto (2012).

Kod životnih osiguranja prvo mesto sa 69,2 odsto prema 66,2 odsto (2013) i 62 odsto (2012) zauzima osiguranje života, drugo sa 30,8 odsto prema 33,8 odsto (2013) i 37,5 odsto (2012) dopunsko osiguranje uz osiguranje života, a na sve druge vrste životnih osiguranja otpada manje od 0,04 odsto prema 0,05 odsto (2013) i 0,5 odsto (2012).

Prosek rezervisanih prijavljenih šteta izračunat je na osnovu broja podnetih zahteva prikazanih u Tabeli 2. i dela iznosa rezervisanih šteta prikazanih u Tabeli 4, koji se odnosi na ovu kategoriju šteta. Ukupan prosek iznosi 3.636 evra (1.649 život, a 3.741 evro neživot), prema 2.966 evra u 2013. (1.147 život, a 3.110 evra neživot) i 2.994 evra (život 1.871, a neživot 3.041 evra) u 2012. godini. Kod neživotnih osiguranja najveći prosek od 89.802 evra zabeležen je kod osiguranja vazduhoplova, prema 61.382 evra u 2013. i 67.637 evra u 2012. godini kod ove iste vrste osiguranja. Drugo mesto s prosekom od 20.701 evro zauzima osiguranje od požara i nekih drugih opasnosti, prema 17.524 evra u 2013. kod osiguranja robe u prevozu i 17.614 evra 2012. kod osiguranja od odgovornosti, dok treće mesto zauzima osiguranje finansijskih gubitaka s prosekom od 15.265 evra, prema 13.125 evra u 2013. kod osiguranja imovine od požara i nekih drugih opasnosti, i 15.886 evra u 2012. godini kod ove iste vrste osiguranja. Najniži prosek od 96 evra zabeležen je kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, prema 162 evra 2013. kod ove iste vrste osiguranja i 232 evra 2012. godine kod osiguranja finansijskih gubitaka. Najveći prosek kod životnih osiguranja od 1.874 evra zabeležen je kod osiguranja života, prema 1.381 evro 2013. kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života i 2.655 evra 2012. kod osiguranja života, a najniži 446 evra kod rentnog osiguranja prema 519 evra 2013. i 956 evra 2012. godine kod ove vrste osiguranja.

Rezervisane neprijavljene štete iznose 95,3 miliona evra prema 97,6 u 2013. i 99,9 miliona evra u 2012, odnosno 46,1 odsto prema 51,6 odsto, koliko su iznosile u prethodne dve godine od ukupnog iznosa rezervisanih prijavljenih i neprijavljenih šteta. Najveći deo od 99,4 odsto prema isto toliko u 2013. i 99,3 odsto u 2012. pripada neživotnim osiguranjima, a 0,6 odsto, kao i u 2013, prema 0,7 odsto u 2012. godini, pripada životnim vrstama osiguranja.

Kod neživotnih vrsta osiguranja najveće učešće od 74,9 odsto prema 74,7 odsto i 75,5 odsto zabeležilo je osiguranje od auto-odgovornosti. Drugo mesto sa 7,6 odsto prema 7,7 odsto, i 7,5 odsto zauzima osiguranje od nezgode, treće sa 6,3 odsto prema 6 odsto i 6,3 odsto auto-kasko, četvrto sa 4,3 odsto

prema 5 odsto i 4 odsto ostala osiguranja imovine, i peto mesto sa 1,9 odsto prema 1,9 odsto u 2013. i 2 odsto u 2012. osiguranje od opšte odgovornosti, a na sve ostale vrste neživotnih osiguranja odnosi se 5 odsto prema 4,7 odsto, koliko je bilo u prethodne dve godine.

Sve rezervisane neprijavljene štete životnih osiguranja pripadaju dopunskom osiguranju uz osiguranje života, kao i u 2013, prema 96,6 odsto, koliko su iznosile u 2012. godini.

Po osnovu osiguranih rizika u najvećoj poplavi u istoriji Srbije, koja se dogodila maja 2014. godine, osiguravačima je prijavljeno 3.299 zahteva za naknadu štete u iznosu od 38,8 miliona evra, koji se uglavnom odnose na osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti, ostala osiguranja imovine i na auto-kasko osiguranje. To se negativno odrazilo na povećanje broja i iznosa prijavljenih, likvidiranih, isplaćenih i rezervisanih zahteva za naknadu štete i ostvarene rezultate poslovanja jer je ukupna premija za osiguranje rizika od poplave iznosila 5,4 miliona evra (NBS, 2014, 17).¹⁶

Tehničke rezerve osiguranja čine sredstva prenosne premije, rezervisanih šteta, rezervi za izravnjanje rizika neživotnih osiguranja i matematičke rezerve životnih osiguranja. Utvrđuju se na osnovu akata poslovne politike društva za osiguranje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje i odgovarajućim odlukama NBS kojima se uređuju bliži kriterijumi i način obračunavanja pojedinih vrsta tehničkih rezervi osiguranja.¹⁷

Tabela 5: Tehničke rezerve osiguranja u evrima na dan 31. decembar 2012, 2013. i 2014. godine

Red. broj	Opis tehničkih rezervi	2012		2013			2014		
		Iznos	%	Iznos	%	Rast	Iznos	%	Rast
1	Prenosna premija život	1.753.860	0,2	1.951.185	0,2	11,3	2.163.465	0,2	10,9
2	Prenosna premija neživot	178.288.815	23,9	181.055.049	22,3	1,6	197.094.891	21,5	8,9
3	Svega prenosna premija	180.042.676	24,1	183.006.234	22,6	1,6	199.258.356	21,7	8,9
4	Rezervisane štete život	3.035.483	0,4	3.190.878	0,4	5,1	3.144.786	0,3	-1,4

¹⁶ Prema zvaničnom izveštaju o proceni štete Vlade Republike Srbije, ukupna šteta i gubici iznose 1,53 milijarde evra (4,5 odsto BDP 2013). Prema podacima NBS, udeo osiguravača u likvidiranim štetama od poplave iznosi 30,8 odsto, reosiguravača u zemlji 2,2 odsto i retrocesionara u inostranstvu 67 odsto.

¹⁷ Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija (Sl. glasnik RS, broj 19/2005); Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervisanih šteta (Sl. glasnik RS, broj 86/2007); Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervi za izravnjanje rizika (Sl. glasnik RS, broj 13/2005 i 23/2006) i Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja matematičke rezerve i rezerve za učešće u dobiti (Sl. glasnik RS, broj 7/2010, 93/2011 i 87/2012).

Rezultati osiguranja u Republici Srbiji u 2014. godini

Red. broj	Opis tehničkih rezervi	2012		2013			2014		
		Iznos	%	Iznos	%	Rast	Iznos	%	Rast
5	Rezervisane štete neživot	190.557.729	25,5	186.029.504	22,9	-2,4	190.200.623	20,7	2,2
6	Svega rezervisane štete	193.593.212	25,9	189.220.382	23,3	-2,3	193.345.409	21,0	2,2
7	Rezerve za izravnanje nž	27.421.400	3,7	29.863.061	3,7	8,9	34.284.906	3,7	14,8
8	Matematička rezerva	345.270.489	46,3	409.058.967	50,4	18,5	471.877.399	51,4	15,4
9	Ukupne tehničke rezerve	746.327.777	100,0	811.148.644	100,0	8,7	898.766.071	97,8	10,8

Izvor: Narodna banka Srbije.

Ukupna sredstva tehničkih rezervi osiguranja iznose 898,8 miliona evra, prema 811,1 u 2013. i 746,3 miliona evra u 2012. godini. Najveći deo od 471,9 miliona evra prema 409,1 u 2013. i 345,3 miliona evra u 2012. odnosno 51,4 odsto prema 50,4 odsto u 2013. i 46,3 odsto u 2012. pripada sredstvima matematičke rezerve osiguranja života, a deo koji je obrazovan u 2014. iznosi 62,8 miliona evra prema 63,8 u 2013. i 52,2 miliona evra, koliko je iznosio u 2012. godini. Drugo mesto zauzima prenosna premija od 199,3 miliona evra, prema 183 u 2013. i 180 u 2012, što čini 22,4 odsto prema 22,6 odsto u 2013. i 24,1 odsto u 2012, treće su rezervisane štete od 193,3 miliona evra, prema 189,2 u 2013. i 193,6 miliona evra u 2012. odnosno 21 odsto prema 23,3 odsto u 2013. i 25,9 odsto u 2012, a četvrto mesto zauzimaju rezerve za izravnanje rizika sa 34,3 miliona evra prema 29,9 u 2013. i 27,4 miliona evra u 2012. odnosno 3,7 odsto od svih vrsta tehničkih rezervi, koliko su iznosile i u prethodne dve godine.

U odnosu na prethodnu godinu ostvaren je rast svih vrsta tehničkih rezervi za 10,8 odsto, što je veoma povoljno s obzirom na to da je taj rast veći od povećanja premije koje je iznosilo 4,4 odsto i likvidiranih šteta od 0,7 odsto.

6. Pasivno saosiguranje i reosiguranje

Ukupna premija pasivnog saosiguranja i reosiguranja iznosi 69,1 milion evra prema 64,6 u 2013. i 65,8 miliona evra u 2012, odnosno 12 odsto prema 11,6 odsto u 2013. i 12,2 odsto u 2012. godini od ukupne bruto premije osiguranja. Veći deo 96,6 odsto prema 96,7 odsto u 2013. pripada neživotnom, a 3,4 odsto prema 3,3 odsto u 2013. životnom osiguranju. Za pokriće rizika neživotnih osiguranja izdvojeno je 15,1 odsto prema 14,3 odsto u 2013, a za osiguranje života 1,8 odsto prema 1,7 odsto u 2013. godini od bruto premije osiguranja. Najveći deo premije pasivnog saosiguranja i reosiguranja od 38,9 odsto prema 37,2 odsto u 2013. izdvojeno je za pokriće rizika ostalih vrsta osiguranja imovine, 22 odsto prema 21,4 odsto u 2013. za osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti, 10,1 odsto prema 11,4 odsto u 2013. za auto-kasko, 7,9

odsto prema 7,2 odsto u 2013. za osiguranje od opšte odgovornosti i 6,1 odsto prema 7 odsto u 2013. za auto-odgovornost, što ukupno čini 85 odsto prema 84,2 odsto u 2013, a za sve ostale vrste neživotnih osiguranja 15 odsto prema 15,8 odsto u 2013. godini od ukupne premije saosiguranja i reosiguranja. Kod životnih osiguranja 65,2 odsto premije pasivnog saosiguranja i reosiguranja prema 64,4 odsto u 2013. pripada dopunskom osiguranju uz osiguranje života, a 34,8 odsto prema 35,6 odsto u 2013. godini osiguranju života.

Učešće pasivnog saosiguranja i reosiguranja u likvidiranim štetama osiguranja bez troškova u vezi s rešavanjem šteta iznosi 28,4 miliona evra, prema 23,4 u 2013. i 42 miliona evra u 2012, odnosno 12,4 odsto prema 10,1 odsto u 2013. i 17,7 odsto, koliko je zabeleženo u 2012. godini. Kao i kod premije osiguranja, veći deo u iznosu do 27,6 miliona evra ili 97,4 odsto prema 22,8 miliona evra ili 97,3 odsto u 2013. pripada neživotnom, a 0,8 miliona evra ili 2,6 odsto prema 0,6 miliona evra ili 2,7 odsto u 2013. godini životnom osiguranju. Najveći deo učešća pasivnog saosiguranja i reosiguranja u likvidiranim štetama – 42,3 odsto, prema 32 odsto u 2013, odnosi se na osiguranje imovine od rizika požara i nekih drugih opasnosti, 22,7 odsto prema 20,8 odsto u 2013. na ostala osiguranja imovine, 18,8 odsto prema 25,2 odsto u 2013. na auto-kasko, 5,1 odsto prema 4,8 odsto u 2013. na osiguranje od nezgode i 4,3 odsto prema 7,2 odsto u 2013. godini na osiguranje od auto-odgovornosti. Na ovih pet vrsta osiguranja zajedno odnosi se 93,2 odsto prema 94,9 odsto u 2013, a na sve ostale vrste neživotnih osiguranja 6,8 odsto prema 5,1 odsto, koliko je iznosilo u 2013. godini. Kod životnih vrsta osiguranja 64 odsto likvidiranih šteta na teret saosiguravača i reosiguravača, prema 77 odsto u 2013, odnosi se na dopunsko osiguranje uz osiguranje života, a 26 odsto prema 23 odsto u 2013. godini na osiguranje života.

7. Ostvareni rezultati

Društva za osiguranje (dalje u tekstu: društva) sastavljaju finansijske izveštaje sa stanjem na dan 31. decembar tekuće godine, u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo, primenom kontnog okvira i sadržine i forme obrazaca finansijskih izveštaja za društva koje propisuje NBS.¹⁸ Društva iskazuju stanje i promene imovine, kapitala i obaveza, prihode i rashode te utvrđuju rezultate svog poslovanja prema sadržini pojedinih računa u kontnom

¹⁸ Odluka o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za društva za osiguranje (*Sl. Glasnik RS*, broj 135/2014) i Odluka o sadržaju i formi obrazaca finansijskih izveštaja za društva za osiguranje (*Sl. Glasnik RS*, broj 135/2014). Odredbe ovih odluka primenjuju se i na sastavljanje finansijskih izveštaja na dan otvaranja odnosno zaključenja postupka likvidacije ili stečaja i u toku trajanja tih postupaka, kao i na sastavljanje godišnjih finansijskih izveštaja društava u likvidaciji ili u stečaju, s tim što se imovina koja čini likvidacionu ili stečajnu masu vrednuje u visini očekivanog unovčenja, u skladu s propisima kojima se uređuju likvidacija i stečaj.

Rezultati osiguranja u Republici Srbiji u 2014. godini

okviru, u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (MSFI). Sagledavanje rezultata poslovanja polazi od analize finansijskih izveštaja, napomenā uz te izveštaje i drugih podataka koji se koriste za analizu poslovanja preduzeća, a zbog specifičnosti osiguranja analiziraju se i neki dodatni pokazatelji karakteristični samo za delatnost osiguranja.¹⁹ U nastavku rada prikazaćemo rezultate poslovanja svih društava za osiguranje u zemlji koja su poslovala cele 2014. godine (bez podataka za „Takovo osiguranje“ u likvidaciji) koristeći racio brojeve, merodavan tehnički rezultat i dobitak odnosno gubitak.

7.1. Racio brojevi i merodavan tehnički rezultat

Za analizu poslovanja i ocenu boniteta društava, zbog specifičnosti delatnosti osiguranja, racio brojevi i merodavan tehnički rezultat imaju poseban značaj.

**Tabela 6: Racio brojevi i merodavan tehnički rezultat osiguranja
31. decembar 2014.**

Šifra	Racio brojevi			Kombinovani racio brojevi		Tehnički rezultat u evrima i %			
	RD	TSO	Šteta*	RD	TSO	Sa RD	%	Sa TSO	%
01	30,3	37,7	64,0	94,3	101,7	1.665.876	92,7	-775.004	103,8
02	27,6	39,2	82,2	109,8	121,4	-966.631	112,8	-2.167.182	134,1
03	23,0	36,1	75,9	98,8	112,0	-655.548	101,7	-7.421.205	123,5
04	21,2	36,0	23,2	44,4	59,2	687.460	30,3	496.737	37,6
05	5,8	45,6	22,7	28,4	68,3	551.049	24,0	245.698	41,4
06	24,5	34,6	58,6	83,1	93,2	94.520	82,0	20.026	95,6
07	19,8	35,6	15,0	34,8	50,7	3.376.602	19,3	2.523.971	24,3
08	19,3	37,0	83,2	102,4	120,2	-1.314.883	104,6	-7.724.680	134,5
09	21,9	37,2	64,7	86,5	101,9	10.261.867	83,6	-2.146.774	104,3
10	20,8	42,3	43,0	63,8	85,3	60.670.483	53,8	25.254.596	73,7
11	6,9	39,1	1,6	8,5	40,7	751.502	1,7	494.739	2,6
12	25,3	38,1	-2,6	22,7	35,5	88.757	-3,5	73.900	-4,2
13	19,9	37,9	23,9	43,8	61,8	5.735.663	30,0	3.880.083	38,8
14	55,5	59,8	24,6	80,1	84,3	698.216	38,1	623.312	40,8
15	25,6	34,3	45,9	71,5	80,2	140.569	63,5	93.948	72,3
16	40,9	44,8	20,9	61,8	65,6	2.377.679	30,4	2.186.052	32,2

¹⁹ Finansijski izveštaji se dostavljaju Agenciji za privredne registre, u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo, kao i Narodnoj banci Srbije, u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje.

Članci, rasprave, analize, prikazi

Šifra	Racio brojevi			Kombinovani racio brojevi		Tehnički rezultat u evrima i %			
	RD	TSO	Šteta*	RD	TSO	Sa RD	%	Sa TSO	%
17	32,4	36,4	0,8	33,2	37,2	34.632	1,2	32.518	1,2
18	43,0	38,2	41,1	84,1	79,3	2.175.171	70,9	2.799.480	65,4
19	33,0	37,1	4,8	37,8	41,9	5.283	7,3	4.929	7,7
I	23,1	39,4	56,0	79,1	95,4	86.378.265	73,0	18.495.145	92,6
20	17,4	30,2	97,7	115,2	127,9	-17.688.427	118,4	-32.540.611	139,9
21	20,0	30,1	126,1	146,2	156,3	-2.200.428	157,7	-2.682.383	180,5
22	19,1	31,0	25,5	44,6	56,4	5.008.255	31,2	3.947.550	36,6
23	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx
24	7,3	30,1	67,3	74,6	97,5	400.378	72,6	40.134	96,4
II	17,5	30,2	93,5	111,0	123,7	-14.480.222	113,3	-31.235.310	133,9
III	21,7	37,2	65,0	86,8	102,2	71.898.044	83,2	-12.740.165	103,7

*Na osnovu podataka iz godišnjih izveštaja za 2014. po srednjem kursu NBS na dan 31. decembar 2014. godine.

TSO posebno za životna i neživotna osiguranja raspoređeni po vrstama osiguranja srazmerno visini bruto premije osiguranja.

**U merodavne štete kod šifre 01, 10, 11 i 12 uključen doprinos GF i doprinos UOS za vršenje poverenih poslova javnih ovlašćenja, kod šifre 10 i doprinos RFZO, a kod šifre 20, 21, 22 i 24 matematička rezerva tekuće godine.

Izvor: Narodna banka Srbije.

Racio režije iznosi 21,7 odsto (17,5 odsto život, 23,1 odsto neživot), prema 21,3 odsto (17,3 odsto život, 22,5 odsto neživot) u 2013. i 21,5 odsto (17,9 odsto odnosno 22,3 odsto) u 2012. godini. Kretao se između 7,3 odsto kod drugih vrsta životnih osiguranja i 20 odsto kod rentnog osiguranja, a u neživotnom osiguranju od 5,8 odsto kod osiguranja vazduhoplova do 55,5 odsto kod osiguranja kredita.

Racio troškova sprovođenja osiguranja smanjen je na 37,2 odsto (30,2 odsto život, 39,4 odsto neživot) sa 39,8 odsto (39,5 odsto odnosno 39,8 odsto) u 2013. i 41,5 odsto (41,1 odsto odnosno 41,6 odsto) u 2012. godini.

Racio šteta iznosi 65 odsto (93,5 odsto život, 56 odsto neživot), prema 58,6 odsto (81,5 odsto život, 52 odsto neživot) u 2013. i 44,6 odsto (26,9 odsto odnosno 48,8 odsto) u 2012. godini.²⁰ U životnom osiguranju kretao se između 25,5 odsto kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života do 126,1 odsto kod rentnog osiguranja, a u neživotnim vrstama osiguranja od 0,8 odsto kod osiguranja troškova pravne zaštite do 83,2 odsto kod osiguranja od požara i nekih drugih opasnosti.

²⁰ U štete obaveznih osiguranja u saobraćaju uključen doprinos garantnom fondu pri Udruženju, a kod osiguranja od auto-odgovornosti i doprinos Republičkom fondu zdravstvenog osiguranja.

Kombinovani racio režiije i šteta iznosi 86,8 odsto (111 odsto život, 79,1 odsto neživot), prema 79,9 odsto (98,9 odsto odnosno 74,5 odsto) u 2013. i 66 odsto (44,6 odsto život, 71,2 odsto neživot) u 2012. godini. Kod životnih osiguranja kretao se između 44,6 odsto kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života i 146,2 odsto kod rentnog osiguranja, a kod neživotnih osiguranja od 8,5 odsto kod osiguranja od odgovornosti vazduhoplova do 109,8 odsto kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja.

Kombinovani racio s troškovima sprovođenja osiguranja i šteta iznosi 102,2 odsto (123,7 odsto život, 95,4 odsto neživot), prema 98,3 odsto (121,1 odsto život, 91,9 odsto neživot) u 2013. i 86,1 odsto (68 odsto odnosno 90,4 odsto) u 2012. godini. U životnim vrstama osiguranja kretao se od 56,4 odsto kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života do 156,3 odsto kod rentnog osiguranja, a kod neživotnih osiguranja od 35,5 odsto kod osiguranja od odgovornosti plovnih objekata do 121,4 odsto kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja.

Troškovi sprovođenja osiguranja, umanjeni za proviziju od reosiguranja i retrocesija u iznosu od 11.425.276 evra, prema 12.865.823 u 2013. i 12.713.741 evra u 2012, iznose 203.716.943 evra odnosno 35,5 odsto, prema 224.922.631 evro odnosno 40,3 odsto u 2013. i 221.510.865 evra odnosno 41 odsto u 2012. godini od ukupne bruto premije. Pokrivenost TSO režijskim dodatkom povećana je na 58,5 odsto sa 52,6 odsto u 2013. i 51,7 odsto u 2012. godini, što ukazuje na pozitivnu tendenciju, ali je i dalje znatno ispod potpunog pokrića.

Merodavan tehnički rezultat kao indikator politike cena i dovoljnosti tarifa premija za pokriće obaveza po osnovu zaključenih ugovora o osiguranju, troškova sprovođenja osiguranja i drugih obaveza u skladu s propisima, veoma je značajan za analizu poslovanja delatnosti osiguranja u celinu, svake vrste osiguranja i svakog društva.

Merodavan tehnički rezultat s režijskim dodatkom bez efekata reosiguranja i pasivnog saosiguranja iznosi 71,9 miliona evra, prema 110,4 miliona evra u 2013. i 105,8 miliona evra u 2012, odnosno 83,2 odsto prema 75,1 odsto u 2013. i 74,5 u 2012. godini.²¹ Kod neživotnih osiguranja tehnički rezultat je pozitivan 86,4 miliona evra, prema 105,9 miliona evra u 2013. i 109,9 u 2012, odnosno 73 odsto prema 68 odsto u 2013. i 66,7 u 2012. godini. Kod životnih osiguranja rezultat je negativan 14,5 miliona evra, prema pozitivnom od 4,5 miliona evra u 2013. i negativnom rezultatu od 4,1 milion evra u 2012, odnosno 113,3 odsto, prema 95,5 odsto u 2013. i 104,8 odsto u 2012. godini.

²¹ Narodna banka Srbije, Sektor osiguranja u Srbiji, Izveštaj za 2014. godinu, str. 18, merodavan tehnički rezultat osiguranja u samopridržaju s režijskim dodatkom iznosi 63,3 odsto prema 70,4 odsto u 2013. i 71,4 odsto u 2012. godini.

Merodavan tehnički rezultat s režijskim dodatkom, kao indikator politike cena i adekvatnosti tj. dovoljnosti premijskih sistema, potvrđuje da su premijski sistemi svih vrsta osiguranja, izuzev dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja (112,8 odsto), auto-kaska (101,7 odsto), osiguranja imovine od požara i nekih drugih opasnosti (104,6 odsto), osiguranja života (118,4 odsto) i rentnog osiguranja (157,7 odsto) bili dovoljni za pokriće obaveza po osnovu ugovora o osiguranju, troškova sprovođenja osiguranja do visine obračunatog režijskog dodatka i drugih obaveza u skladu sa zakonom.

*Merodavan tehnički rezultat s troškovima sprovođenja osiguranja*²² negativan je i iznosi 12,7 miliona evra, prema pozitivnom od 3,8 miliona evra u 2013. i negativnom rezultatu od 1,1 milion evra u 2012, odnosno 103,7 odsto prema 98,8 odsto u 2013. i 100,4 odsto u 2012. godini. Kod neživotnih osiguranja zabeležen je pozitivan rezultat od 18,5 miliona evra, a kod životnih osiguranja negativan u iznosu od 31,2 miliona evra. Posmatrano po vrstama osiguranja, tarifni sistemi nisu bili dovoljni za pokriće obaveza po osnovu ugovora o osiguranju, TSO i drugih obaveza u skladu sa zakonom kod nezgode (103,8 odsto), dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja (134,1 odsto), auto-kaska (123,5 odsto), osiguranja imovine od požara i nekih drugih opasnosti (134,5 odsto), ostalih osiguranja imovine (104,3 odsto), osiguranja života (139,9 odsto) i kod rentnog osiguranja (180,5 odsto).

7.2. Finansijski rezultat

U skladu sa zakonom o računovodstvu i zakonom kojim se uređuje osiguranje, društvo za osiguranje utvrđuje dobitak, odnosno gubitak za pojedine poslove osiguranja kojima se bavi i zbirno za sve vrste osiguranja. Uporedni pregled prihoda i rashoda u obavljanju poslova osiguranja od auto-odgovornosti sastavni je deo godišnjeg izveštaja o poslovanju, a obavezno sadrži i podatke o strukturi rashoda, odnosno prihoda od premije osiguranja.

²² Troškovi sprovođenja osiguranja utvrđeni su bilansom uspeha društava posebno za životna i neživotna osiguranja. Raspoređeni su po vrstama osiguranja srazmerno visini bruto premije.

**Tabela 7: Finansijski rezultati u evrima po srednjem kursu NBS
31. decembar**

Godina	Opis	Neto dobitak (ND)		Neto gubitak (NG)		ND-NG	
		Iznos	Broj ad	Iznos	Broj ad	Iznos	Broj ad
2012	Osiguranje	17.674.200	14	10.258.604	10	7.415.596	24
	Reosiguranje	3.859.581	4	0	0	3.859.581	4
	Svega	21.533.781	18	10.258.604	10	11.275.177	28
2013	Osiguranje	18.086.959	13	18.745.548	11	-658.589	24
	Reosiguranje	1.357.625	3	1.076.280	1	281.345	4
	Svega	19.444.584	16	19.821.828	12	-377.244	28
2014	Osiguranje	22.804.793	12	19.825.907	9	2.978.886	21
	Reosiguranje	1.174.363	3	620.520	1	553.843	4
	Svega	23.979.156	15	20.446.427	10	3.532.729	25

Izvor: Narodna banka Srbije.

Sva društava za osiguranje i društva za reosiguranje ostvarila su neto dobitak u iznosu od 3.532.729 evra, prema gubitku od 377.244 evra u 2013. i dobitku od 11.275.177 evra u 2012. godini. Dobitak osiguranja od 2.978.886 evra rezultat je dobitka kod životnih osiguranja od 10.822.589 evra (šest društava ima dobitak od 13.006.482 evra, a šest društava gubitak od 2.183.893 evra) i gubitka kod neživotnih osiguranja u iznosu od -7.843.703 evra (devet društava ima dobitak od 10.377.593 evra, a šest društava gubitak od 18.221.296 evra). Gubitak neživotnih osiguranja rezultat je dobitka u obaveznom osiguranju od auto-odgovornosti od 17.139.965 evra (osam društava ima dobitak od 20.685.426 evra, a tri društva gubitak od 3.545.461 evro) i gubitka kod ostalih vrsta neživotnih osiguranja u iznosu od -24.983.668 evra (pet društava ima dobitak od 3.086.932 evra, a 10 društava gubitak od 28.070.600 evra).

Neto dobitak reosiguranja iznosi 553.843 evra, kao rezultat dobitka tri društva od 1.174.363 evra i gubitka jednog društva za reosiguranje u iznosu od -620.520 evra.

8. Zaključak

Tržište osiguranja u Republici Srbiji 2014. godine karakteriše zadovoljavajući rast bruto premije osiguranja i kretanje pokazatelja u vezi s pokrićem rizika, ali uz povećano učešće obaveznih osiguranja od auto-

odgovornosti. Za razliku od prethodne godine, kada je osiguranje ostvarilo gubitak, a reosiguranje dobitak, u 2014. godini ostvaren je dobitak kod osiguranja i kod reosiguranja. Uzimajući u obzir vanredne okolnosti i ekonomsku situaciju u zemlji, rezultati delatnosti osiguranja u celini osetno su bolji u odnosu na prethodnu godinu.

Pored negativnog uticaja elementarnih nepogoda, pre svega izazvanih najvećim poplavama u istoriji zemlje, na visinu ostvarenih rezultata negativno je uticao i veći iznos troškova sprovođenja osiguranja od obračunatog režijskog dodatka.

Bez obzira na pozitivna pomeranja, dostignuti stepen razvoja delatnosti osiguranja, pored objektivnih, ograničen je i subjektivnim faktorima. Najveći problem predstavlja nelojalna konkurencija koja se s motornih vozila proširila i na druge vrste neživotnih osiguranja. Smanjenje broja društava za osiguranje, promena vlasničke strukture i povećanje broja društava s većinskim stranim vlasništvom još uvek značajnije ne doprinosi poboljšanju stanja na tržištu osiguranja.

Izvori

- Narodna banka Srbije (2014). Sektor osiguranja u Srbiji, Izveštaj za 2014. godinu.
- Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija, *Službeni glasnik RS*, br. 19/05
- Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervisanih šteta, *Službeni glasnik RS*, br. 86/07
- Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja matematičke rezerve i rezerve za učešće u dobiti, *Službeni glasnik RS*, broj 7/10, 93/11 i 87/12.
- Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervi za izravanje rizika, *Službeni glasnik RS*, br. 13/05 i 23/06
- Republički zavod za statistiku. (2015). *Bruto društveni proizvod (BDP) Republike Srbije 1995–2014. (ESA 2010), ažurirano 27. februara 2015.*
- Narodna banka Srbije (2015), *Tabela B, Osnovni makroekonomski indikatori, datum ažuriranja: 8. jul 2015.*
- Zakon o osiguranju, *Službeni glasnik RS*, broj 55/04, 70/04-ispravka, 61/05-drugi zakon, 85/05-drugi zakon, 101/07, 63/09 Odluka US, 107/09, 99/11, 119/12 i 116/13.
- Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju, *Službeni glasnik RS*, broj 51/09, 78/11, 101/11, 93/12 i 7/13 Odluka Ustavnog suda.